

Лезги Газет

Жуван Ватан, ватанэгълияр,
дидед чал хуъх!

1920-йисалай акъатзава

N 13 (10970) хемис 1-апрель, 2021-йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 16 манат

Къвалахдин менфятлувал хкажин

Алай йисан 29-маргдиз Дагъустан Республикадин Къилин везифаяр вахтуналди тамамарзтай Сергеј Меликова регбървилек кваз РД-дин наркотикриз акси комиссиядин нубатдин заседание къиле фена.

Анал наркотикрин ва психотропный шейэр духтурри тайинар тавуна ишлемишзавайбурул гүзчиваляй государственбур тушир организацийрин къвалахдал тухузвяз гүзчивилин менфятлувал хкажиниз талукъ месэладиз килигна.

Веревирдзлавай месэладин важиблувал къейд авуналди, Сергеј Меликова республикадин наркодиспансерда 6,8 агъзур кас учетда авайдакай малумарна. Идалалава яз, ада маса рекъемарни гъна. Малум жеззвайвал, республикада наркотикрих галаз алакъалу гъалар хъсанбур туш. Дагъустанда гъар виш агъзур агъалидин къилиз 132 касди наркотикар ишлемишава. Наркотикрин шейэр законсуздаказ маса гунизи, чукъурунис акси хилен идараирин делилралди, 2020-йисиз 2,7 агъзур тахсиркарвал, гъа гысабдай яз лап залан 800 тахсиркарвал авуна.

Республикадин регбъберди умуд кутрвал, инсанрин арада вилик пад къунин къвалах тухунхъ галаз сад хъиз наркотикрилай аслувилек акатнавайбурул сагъардай, абуруз социальный жигъетдай реабилитациядин ва ресоциализациядин къумек агъкардай шартларни тешкилун лазим я. И мураддадли республикада 75 чка авай наркодиспансер, Къизляр районда 40 чка авай диспансер ава. Дербентдин центральный больницадани ихътин азарлуяр патал 7 кроватдин отделение кардик ква. Идалайни гъери, азарлубу-

руз сифтегълан къумек гун патал республикадин шегъеррин ва районрин медицинадин идараира наркологиядин 53 кабинетди къвалахзава.

Сергеј Меликова малумарайвал, 2012-йисиз эцигиз гъиле къур наркоазарлубур реабилитация ийдай медицинадин центр гилани къутъягънавач. Гъакъни азарлубур сагъар хъувурдалай гъльбъуниз яшайишдин жигъетдай реабилитация ва ресоциализация ийдай государствовдин идараирни авач.

Арадал атанвай и чуру гъал пайгардик кутун патал С.Меликова тапшуругъ гана: “Дагъустан Республикадин Гъуматди нарконачагъбур яшайишдин рекъяй реабилитация ва ресоциализация ийдай республикадин махсус центр арадал гънин гъакъиндай месэла гъялна къланда, гъа жергедай яз - кардик квай маса хилен социальный идара ишлемишуналди”.

Республикада наркотикрих галаз алакъалу гъалдикай РД-дин къенепатан краин министр Абдурашид Мегъамедова доклад авуна. Ада малумат гайвал, алай йисан къве ваца законсуздаказ маса гузвойбурувай ва чукъурувайбурувай 60 килограмм наркотикрин шейр вахчуна, аллатай йисан гъа и вахтуnda лагъайтла, а рекъем 17 килограммдиз барабар тир.

Заседанидал аллатай йисиз наркоманиядиз талукъ яз тухвай мониторингдин делилар гъана ва “2020-йисиз Дагъустан Республикада наркоманиядиз талукъ гъларин гъакъиндай” доклад тестикъарна. Заседанидал комиссияди къабулун патал “Дагъустан Республикада 2021-2025-йисара наркотикрин шейр законсуздаказ маса гунизи, чукъурунис аксивал, наркомания профилактика авун, наркотикрилай

аслубур сагъар ва реабилитация хъувун» госпрограмма теклифна.

И месэладиз талукъ яз РД-дин здравоохраненидин министр Татьяна Беляева ражана. Адан гафаралди ва эхиримжи вахтуnda тухванвай ахтармишнун къалурзайвал, республикада законсуздаказ наркотикар ишлемишавайбурун ва чукъурувайбурун къадар тимил жезвач. Месэла хциди яз амуъзава. Ида республикадин демографиядин, яшайишдин ва экономикадин хилеризни зиян гузва.

Рахайбуру къейд авурвал, наркотикар гзаф ишлемишавайбуру Махачъкалода, Къизлярда, Дербентда, Каспийскда, Буйнаксқда, Избербашда ва гъакъни Къизляр, Дербент, Тарумовский, Сулейман-Стальский районра ава. 2020-йисиз наркоучетда 955 кас эцигна. 2019-йисиз абурун къадар 1027 кас тир.

Республикада наркомания гегъенш хъунин вилик пад къун, адахъ галаз женг чукъун патал РД-дин здравоохраненидин министерстводи винидихъ къейднавай госпрограммани тукъурунавай. Алай вахтуnda ада тестикъарун патал республикадин гъкумат килигзава. Программадиз 280 миллион манат къван гerek жеда. Госпрограммади вилик эцигзай везифаяр къилиз акудун патал мадни подпрограммаяр тайинарнава: “Дагъустан Республикада наркотикар чукъурунин ва адахъ галаз алакъалу тахсиркарвилерин вилик пад къун”, “Дагъустан Республикада наркотикрин ва психотропный шейэр законсуздаказ ишлемишавай ксар комплекснайдаказ реабилитация ва ресоциализация авун”.

Эхирдай Сергеј Меликова талукъ министройиз са жерге тапшуругъ гана.

Махачъкалада къейдда

7-апрелдиз Махачъкалада, РГъамзатован тіва-рунхъ галай милли ктабханада, лезгийрин машгъур шаир, филологиядин илимрин доктор, Урусатдин писатерин Союздин член, РД-дин культурадин лайххуу работник, “Шарвил” премиядин лауреат Фейзудин Рамазанович НАГЬИЕВАН 70 йис тамам хъуниз талукъарнавай мярекат къиле фида.

Шириатдин межлисда республикадин жемиятдин, яратмишдай интеллигенциядин, илимдин векилри, студентри, мектебра келезавай аялри, милли шириатдал рикл алашибуру иштирақда. Мярекат нисинин сяддин 3-даз (15:00) гатлунда.

Къейд ийин хъи, Ф.Нагъиеван къелемдикай лезги ва урус чаларалди шириатдин, гъикатдян, драматургиядин, публицистикадин, илимдин 30-далай виниз ктабар хкатнава. Алай вахтунда алимди ДГУ-дин филологиядин факультетдин урус ва Дагъустандин чаларин отделенида къвалахзава.

Нумрадай къела:

ЖЕМИЯТ

Москвада - Лезгинцеваз блюст

Мярекатдин иштиракчыри улькведин лап четин вахтунда армия финансарлди таъминарунин карда Михаил Васильевич Лезгинцева чугур зөгъметдикай ва ада финансиринни экономикадин къуллугъ арадал гъунук кутур еке паюнкай лаъвана. М.Лезгинцева гъа вахтунда арадал гъайи къуллугъдикай Ватандин Чхехи дяведин иисарани менфят къачуна.

► 2

ЖЕМИЯТ

Республикадин бине кутур Чехи ватанперес

Самурский Дагъустандин вири чилер сад авунин еке терефдар тир. Адалай Хасавюртдин округ, Терский область, Къизлярдин округ Дагъустандик акадар хъийиз алакъана. Амма Кубинский уездни Дагъустандин областдик акадар хъийидай мульгълет амукунач.

► 3

ЭКОНОМИКА

Хъсан пешекарни я, газетдин дустни

“Бубайрин краиз вафалу, абурун баркаплу рехъ давамардай къегъал хва хъурай!” лугъуда лезгийри, хизанда эрекек велед хъайила. Къегъал рухвяяр неинкди диде-бубадин къыспин винизвал я, абуру, шаксуз, хайи хуърун, дередин дамахдизни элкъведа.

► 7

МЕДЕНИЯТ

Пехилвили агалкъунрихъ тухудач

Милли газетда лезги музика, мани, искусство авай гъалдиз, секинсузвал кутазвай месэлайриз талукъ макъалаяр гзаф акъатайди я. Къе мад чарни къелем вучиз гъиле къазва лагъайтла, арадал атавай гъаларикай веревирдер тавуна жезвач.

► 9

ИРС

“Заз күнне япунжи, садни са шив це...”

Дагъустан-Азербайжан тема, къве къунши республикадин арада авай дуствалин, стхавилин алакъаяр мадни гегъеншарун шаир патал къутъягъ тежер яратмишунрин рехъ я. Лезгийри лагъайвал, гъалал рекъе гъатайди садрани элкъвен хъийидач.

► 10

ХАБАРАР

Харьковда сейли лезги

Украинадани фадлай яшамиш жезвай лезгияр тимил жевач. Къилди къачуртла, Харьков шегъердай чае вилик-къилик квай лезгийрикай, абурун къвалахрикай, къиле тухузвяз милли мярекатрикай мукъвал-мукъвал шад хабарар агаъкъазава.

► 12

Республикадин Гъукуматда - дегишилдер

26-мартдиз Дагъустан Республикадин Къилин везифаляр вахтуналди тамамарзай Сергей Меликова Гъукуматдин ва республикадин исполнительный властдин органын кадрийриз талукъ са жерге къараарар къабулна. Идакай "Лезги газетдиз" РД-дин Къилин въ Гъукуматдин Администрациядин пресс-къуллугъди хабар гана.

Хушуналди арза къхей Дагъустан Республикадин образованин ва илимдин министр Омарова Уммузазиль Авадзиевна вичин вахтуналди тамамарзай везифайрикай азадна. Дагъустан Республикадин образованин ва илимдин министрдин везифаляр вахтуналди тамамарун Дагъустандин халкъдин майшатдин госуниверситетдин ректор Бучаев Ягъя Гъамидовичал тапшуршишнава.

Дагъустан Республикадин эцигурил министрдин везифаляр вахтуналди тамамарзай Баглиев Малик Жамидинович вичин хушуналди алай къуллугъдикай азадна. Дагъустан Республикадин эцигурил министрвиле "Химиядин ва электроорганический соединенийрин илимдини ахтармишнадай государственный институт" АО-дин капитальный эцигурил рекъяя генеральний директордин заместитель Сулейманов Артур Абдулманафович тайнарнава.

Дагъустан Республикадин физический культурадин ва спортдин министр Мегъамед

дев Мегъамед Юсупович вичин хушуналди министрвиле къуллугъдикай азадна. РД-дин физический культурадин ва спортдин министрвиле къуршахар къунин федерациядин президент Сажидов Сажид Халилрагъманович тайнарна.

"Вахтуналди тир" келима галализ къуллугърал тайнарнава:

МУЛЬДИНОВА Изумруд Мужайевна - Дагъустан Республикадин зэгъметдин ва яшийшидин рекъяя вилик финин министрвиле;

БЕЛЯЕВА Татьяна Васильевна - Дагъустан Республикадин здравоохранениндин министрвиле;

БУТАЕВА Зарема Ажуевна - Дагъустан Республикадин культурадин министрвиле;

СНЕГИРЕВ Сергей Владимирович - Дагъустан Республикадин рекъемрин жигъетдай вилик финин министрвиле;

ХАЛИЛОВ Низам Рагъманович - Дагъустан Республикадин промышленностдин ва алишвишдин министрвиле.

"Вахтуналди тир" келима Дагъустан Республикадин Гъукуматдин Председателдин заместителар тир **КЪАРИБОВ Анатолий Шамсудиновичан** ва **Абдулмуслимов Абдулмуслим Музыгъдиновичан** къуллугърихины галама.

Дагъустан Республикадин Къилин күмекчилие **ЧИНЁННАЯ Тамара Юрьевна** тайнарнава.

Москвада - Лезгинцеваз бюст

Алай иисан 26-февралдиз Россияядин Федерациин Яракълу Къуватрин финансринни экономикадин къуллугъдиз талукъ музеяда уылкведин военный финансринни экономикадин къуллугъдикай бине кутурбурукаи сад тир Михаил Васильевич Лезгинцеваз бюст эцигунин шадвилин мярекат къиле фена. Лугъун лазим яхъи, музей Россияядин оборонадин министрвиле военный университетда ава.

Бюст ачухуниз талукъарнавай мярекатда Россияядин казначействодин руководителдин заместитель Станислав Прокофьев, Россияядин казначействодин рельбердин күмекчияр Александр Смирнова, Владимир Зайцева, казначействодин крат идара ийдай управленин начальник Андрей Журавлева иштиракна.

Идалайни гъеъри, шадвилин мярекатдал военный университетдин командование, Россияядин Яракълу Къуватрин финансрин-

ни экономикадин къуллугъдин ветеранрин советдин векилар, Россияядин оборонадин министрвиле офицерар, университетдин преподавателар, курсантар ва гъакъи Лезгинцеван хизандин векиларни астанвай.

М.Лезгинцеван бюст финансринни экономикадин къуллугъдин ветеранрин советдин председатель, запасда авай генерал-полковник Василий Васильевич Воробьев ачуна.

Мярекатдин иштиракчийри уылкведен лап четин вахтунда армия финансранди тъминарунин карда Михаил Васильевич Лезгинцева чугур зэгъметдикай ва ада финансринни экономикадин къуллугъ арадал гъуник кутур еке паюнкай лагъана. М.Лезгинцева ѿва вахтунда арадал гъайи къуллугъдикай Ватандин Чехи дяведин йисарани менфят къачуна.

Россияядин казначействодин делегацияди военный университетдин музейдиз советрин аскеррин игитвилиеркай шағында валзавай тариҳдин метлеб авай документар вахкана.

Коронавирус: эхиримжи рекъемар

РД-дин Роспотребнадзордин делилралди, 31-мартдиз Дагъустанда коронавирус акатай-бурун къадар 31 050-дав агақынавай. Эхиримжи юкъуз коронавирус акатай 45 кас дуъздал акуйдан.

Гъа са вахтунда дуҳтурилай начагъ хъайи 28 719 кас (эхиримжи юкъуз - 47) сагъар хъийиз алакънава. Санлай къачурла, республикада 1 678 749 кас ахтармишнава. 1264 кас, амайбурукаи чара авуна (изоляция), къвалера ава. Дагъустанда коронавирусдик 1410 (эхиримжи юкъуз - 5) кас къена.

Мубаракрай!

Дагъустандин Къилин везифаляр вахтуналди тамамарзай Сергей Меликован 2021-йисан 24-мартдиз акъуднавай 49-нумрадин Указдалди Лезгийрин Сталь Сулейманан тъварунихъ галай государстводин музыкадин драмадин театрдин арист Агъахан Рамазанович АГЪАХАНОВАЗ "дагъустан Республикадин халкъдин арист" лагъай тъвар гана (Указ РД-дин Къилин официальный сайтда чапнава).

ран ролдиз театрдин критики еке къимет ганай.

1972-йисалай инихъ къенин йикъалди Агъахан Рамазановича вичин умъур, къадар-къисмет Лезгийрин театрдихъ галаз алакъалу авуна. Тамам 48 йисуз! Сегънедиз бахшнавай вичин умъурдин реҳъе халкъдин рикл алай аристди даварни иизва.

Лезги театрдин аристди - сегънедин устадди художественный киноранси са шумуд къамат арадал гъана. Абурукай яз "Кольцо старого шейха" фильмда Агъахан Агъаханов къугъвай милициядин начальницин, "Именем закона Мехмана" фильма - пулеметчикин, "Севиль" кинода - Атакишидин, "Кавказский пленник" фильма Палачдин тъварар къяз жеда...

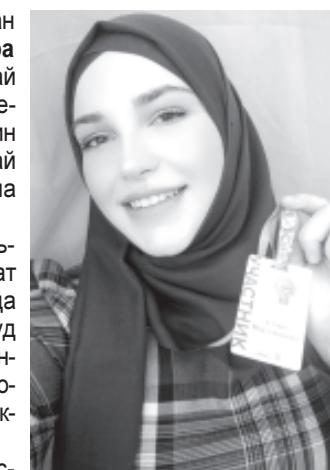
Дагъустандай - сад

И шикилдай аквазвай руш ДГПУ-дин къецепатан чаларин факультетдин 4-курсунин студентка **Етара Миргъамзаевна МИРЗАХАНОВА** я. Алакъунар авай руш уылкведендер дежада аваз къиле физвай пешекарвилин "Учитель будущего. Студенты" конкурсадин финалдиз акъатнава. Къейд ийин хъи, тъвар къунвай конкурс Урсатдин Президентдин "Россия - страна возможностей" платформадик акатзава.

Етарадин ери-бине Хив райондин Архитирин хъяя я. Адан диде, филологиядин илимрин кандидат Бике Мегъамедкеримовна Мирзахановади ДГПУ-да къвалахава. Етаради ийкъара Анаша шеъерда пуд юкъуз къиле фейи "Учитель будущего. Студенты" конкурсадин СКФО-дин этапда гъалибвал къачуна. И проект РФ-дин просвещенидин министрвиле къумек-далди къилиз акъудзава.

Уылкведендер дежада аваз къиле фидай конкурса СКФО-дай 26 касди иштиракда. Дагъустандай лагъайтла, тек сада - лезги руш Етара Мирзахановади.

Чи мурад Етара республикадиз гъалибвал гваз хтун я.

М. С. Садикъов

И ийкъара яргалди чугур залан азарди лезги къелзавайбуруз хъурьун ва айгъам квай куруй эсерралди машгъур хъайи писатель Мегъамед Садикъов Садикъов гъаметдиз фена. М. Садикъов - литературадин тахаллус.

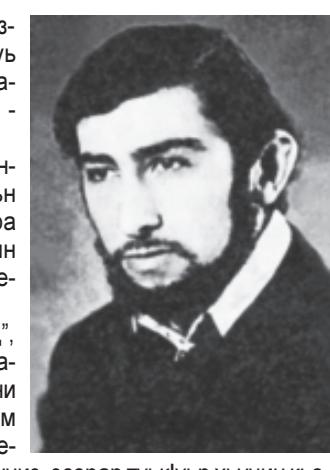
М. Садикъов 1953-йисан 11-октябрдиз Хив райондин Цнаприн хъуре дидедиз хъана. Хайи хъурьун школа, ДГУ-дин филфак къутягъна, хейлин йисара ада "Кард" журналдин редакция, Дагъустандин писательрин Союзда жуъреба-журъе къуллугъяр беъмерна.

Писательдин гъиликай "Арчу ва Цир", "Ширин гад", "Ацай варз перишан я", "Арчудинни Циран аламатар" ктабар хкатна. Абур, куруй къаравилийрикайни аялар ва яшлубур патал теснифнавай, чиңъ тамам сюжетар ва тукъкур хъунин къетенвилер авай повестрикайни лъвакъярикай ибарат я. Писательдин хатлуниз, эсерар тукъкур хъунин къетенвилериз чи критикади ва келзавайбуруни тайин тир итихизвай.

Хейлин эсерар урус ва маса чаларизни таржума агуна.

М. Садикъов РФ-дин писательрин Союздин член тир. Писательдин фикирар, хиялар мадни гзаф авай. Амма залум азарди азаб абуру къилиз акъуддай мумкинвал ганач.

Чи гъаметлудан хизандиз, мукъва-къилийриз башсагъулгъувал гузва.

"ЛЕЗГИ ГАЗЕТДИН" редакциядин коллектив.

Дагъустандин Автономиядин - 100 йис

Ханжан КЪУРБАНОВ

Къақъандавай Къурушрин хуърят дагъвиди чехи сиясатда тухвай рехъ къезилди, регъяди хънанч. Ам 1892-йисуз дидедиз хънана. Дагъвидин чехи буба мискиндин имам тир. Са вахтунда Кавказдин чехи муршид Мегъамед Ярагъви душманрихъя Къурушрин мискинда къеви хънанай.

Инкъилабдин краарал машгъул хъун

Къвале чехи хва тирвилля Нажмудин гъвччи чавалай яшайишдин дердияр гъялиз вердиш хънана. Ада вичин стхадин ва вад вахан гъақъандайни къайтъу чугвазвай. Фад-фад чехи хъайи Нажмудин халудихъ галаз Ахъзгъиз фена ва ина урус школадик экечина. Ам лап фад ктабар къелуник акатна. Адан мурад къелунар мадни давамарун тир, амма кесибили жавандиз ихътин мумкинвал ачухзвачир. Яшайишдин къеверай экъечун патал Нажмудин Иркутск шеъгерда яшамиш жезвай имидин гададин патал фена. Ракъукай шейэр ийидай заводда фялевални ийиз, ада ктабарни гъилияр ахъайнач. Экстерндин къайдада горнотехнический училищедиз экзаменар вахкана. Къелиз, кеспидин иеси жез къланзай гада-

Ам къвед лагъай сеферда дустагъда тұна.

1919-йисуз Самурский Астрахандиз ва айнаны Москвадиз акъат-зая. Ина ам инкъилабчияр тир Уллубий Буйнакскийдихъ, Кировахъ, Сталинахъ галаз таниш жезва. Ада уьмуърдин ва сиясатдин рекъяя тежириба къватлава.

Дагъустанда граждан дяве ва Самурскийдин алахъунар

Инкъилабдилай гъульгъуниз Дагъустандин иесивал ийиз къланзай бур тымил авачир. И кардин гъа-

Гоцинский кылые авай дестеярни дагъви халкъдин яшайиш, агъвал хъсанарунихъ, дагъларин улькве вилик финихъ галайбур тушир. Дагъустандиз анжах Урусатдивай къумекиз жедай. Эхир къиял я тестикъ хъайивал, и рехъ дүзди ва гъаҳълуди хъана.

И четин вахтунда Кирован теклиффадил Самурский 11-армиядиз рекъе твазва. Адан хиве яру аске-рар гъавурдик кутунин везифаяр тұна. Самурскийдин къайтъударвал себеб яз, армияда Дагъустандин полк тешкилна. Душманриз (туърквер, англичанар, бичераховчияр, халиловар, гоцинскияр, деникина), миллетрин арада къал-

гъейри, Дагъустандиз күмек гүнин гъақъындай Лениназни чарап къенвай. Самурскийди Ленинан патал Дагъустандин делегация фин патал тешкилпүвилин еке къвалах тухвания. Тарихдин делил я, Ленина Дагъустандин делегация (Дж. Коркмаров, А. Тахо-Годи, Хизроев в масабур) хүшүлелди къабулна на цийи Республикадиз къумекни рекъе тұна.

Идан гъақъындай шағындала-зай делилар гзаф ава. Абурукай сад Дагревкомдин къенепатан кра-рин отделдин рекъя Самурскийдин заместитель М. Кундухова Анди хуърят къхъе чарни я: "Дагъустанда Советрин власть авайди тестикъарзаяй делил ам я хы, 67 агъзур кас ағылай авай округ-диз 55 агъзур аршиндин мануфактура гъана. Ам халкъдиз пайна-вай гъаларин Советрин Гъукумат кесибилин гъукумат тирди тестикъарзая..."

Гъа ихтиин жуъредин къумекар гъарьса округтив ағақъязавай. Дагълух хуърета цийивилер, дегишибилер жезвай. Самурскийди гъа вахтунда инновники, къулгульяр күнвай военный комиссарин рехъ гуз-вай коррупциядин, тарашунын, ағаляир кваз тақунин татуғай гъа-ларихъ галаз женг чугвазвай.

Ихтиин жуъредин къвалах себеб яз, Республикадин чекистрихъ га-лазни дүзгүлүн алакъяр тешкилиз

кылые тухвания. Амма Самурский-диз диндин фанатикар, абуру ва ку-лакри рекъелай алуднавай кесиб инсанар акси къарагъна.

Дагъустандин центральный исполнительный комитетдин кылые акъвазай Самурскийди, вичин вахт-ни, къуватарни, чанни гъайиф тата-на, Дагъларин улькведе Советрин цийи къайдаяр тун давамарна.

Цийи Дагъустан

Нажмудин Самурскийди регъ-бервал гузвай йисара Дагъларин улькведин цийи девир башламиш жезва. Республикада промышлен-ность, хуърун майшат, культура ва образование вилик физва. Икъ-ван гағыда вилериз такур цивили-зациян галайвилер аквазва. Дагъийирин савадсузвал квадарза-ва. И крат, гъелбетда, разивалдай-бур тир. Амма Самурскийди та-мамвилелди къвалах тухуз маний-валазай коммунистарни авай. Бя-зибуру Дагъустандиз акси идеоло-гиядал амалзай. Дагъви Республикадин къетенвилер фикирда къантайиз, еке татуғайвилериз рехъ гузвай. Гъатта Самурскийдал "ша-риатист" лакабни ақылтнавай. Дагъустан абад авуниз талуқы яз Самурскийдихъ еке планар авай. Адан дурумлувал, къетенвал, ба-жаралылувал ва зөгъмет себеб яз, 1925-йисуз Дагъустандив гъакъи-къи автономия ағакъна.

Самурский Дагъустандин вири чилер сад авунин еке терефдар тир. Адалай Хасавюртдин округ, Терский область, Къизлярдин округ Дагъустандик ақадар хъийиз алакъна. Амма Кубинский уездни Да-

Н.Самурский ва А.Луначарский

Республикадин бине кутур чехи ватанперес

диз вичин мурад къилиз акъудай мумкинвал хънанч. Адан хуъре авай дидени вахар лап къеве авайдакай хабар агақъана. Вири гадарна, ам ватандиз хвозва.

1915-йисуз алуқына. Урусатди дүньядин сад лагъай дяведа иштиракзай. Дагъустандин гъаларни тарифдайбур тушир. Жеъилриз къалахдай чка авачир. Нажмудин Бакудиз фидайвал хъана. Ина ам

вурда гъатай Самурский, вичивай жедай къумек гүнин фикир аваз, вахтандиз хвозва. Жеъил инкъилабчидиз Дагъустандин гележег вичин вилериз ақвазвай. Имни Дагъустандин имам Шамила вичин вахтунда теклиффанай рехъ тир - Урусат лу-гъудай улькведихъ галаз дүстивал хъналди яшамиш хъун. Амма и кардиз акси къуватар авай. Къе-цепатани, къенепатани.

1920-йисан апрелдин ваца Самурский Дагъустандиз хвозва. Ина гележегдин советрин Дагъустан Республикадин бине, инкъилабдин комитет тешкилзая. Самурский, гъи-лер къақъажна, лап четин къва-лахдив эгечзава. Кесибили авай дагъви халкъар цийи ва хъсан гележегдихъ инанмиш тир хъи, и къуватри Дагъустандиз исля-вал, къайда гъида, дагъвияр бес къадарда ризкыдалди таъминарда. Дагъустандал вил эцигнавай Түркияни, Англияни, Урусатдин пачагъдин генераларни ва гъак-

Н.Самурский ва М.Калинин

инкъилабдин фикирал элячина. И карда ада тъвар-ван авай революционер къумекна.

1917-йисан эхирра, фялейрин арада инкъилабдин таблигъат ту-хуза луғуз, Самурский дустагъда тұна. И вахтунда Бакуда мусавати-стрин иштираквал аваз къиникъяр арадал атана. Нажмудина жуъре-ба-жуъре миллиетрин векилріз дүстивал, стхавал хуънан зевер гана.

Самурскийдин ва адан юлдаш-риз Дагъларин улькведе хъсан патахъ дегишибилер твадай ва абура патал чиннан эцигдай фикирар авай. Ам къевелай инанмиш тир хъи, и къуватри Дагъустандиз исля-

вал, къайда тун патал чарасузъялана къланзай газа месәләр авай. И карда къумек гүн патал Дагъустандиз Серго Орджоникидзе атун лазим тир. Идалайни

хъанач. Бязибуру Дагъустандин сиясатдин деятелин бажарагъыз къвалахдад пехилвалазавай. Чипин татуғай крат дүздал ақылдазавай-

виял ам аквадай вилер авачир. Дагъвияр адеттар, къайдаяр, ацу-къун-къарагъун чин тийизвай бязи чекистри еке гъалатпрыз рехъ гуз-вай. Дагъвияр алазни-алачиз ин-жиклу ийизвай. Гъикъван ихтиин татуғайвилериз рехъ гумир лугуз ма-лумарзайлтани, гъалар хъсан па-тахъ элкъевзачир.

Самурский вичин юлдашрихъ галаз Бакуда авайла, Гунибдин ок-руда ағалярик восстанидиз экечина. И чавуз чекистри, къайда тваз-вайди я луғуз, тахシリк квачирбүрни къуна, дустагъра тұна. Бязи ин-санрин фитнейріз, арзайріз килгигна, намуслу, зегъметчи инсанарни жавабдарвилиз чугуна. Чкадал хътайла, Самурскийди дагъвияр гъавурдик кутунин къвалах мадни гегъеншарна. Чка-чкада митингар

гъустандин областдик ақадар хъийидай мұғылтет амукънан. Душманри ам, тахシリк кутуна, дус-тагъна.

Самурский, ял яғыз, Сухуми-да авайла, ада тауар окружкомдин председатель М. Эльдарова чар ракъурнай. Ана ихтиин гафар авай: "Ваз риклин сидкыидай салам рехъе твазва. Чаз вун бахтсуз Дагъустандиз сағъ хъхъана, фад хъвәдай ийкъяр акурай. Фикирим хъи, за ви тариғзаа. Риклен гъил эцизана, лугуз къланзава: чаз вуч ийидатла, гъиниз фидатла, жуан дердийрик низ ахъдатла, чизвач. Вун авачиз, чи крат лап чуруя. Юғъди-иифди къвалахзаватла-ни, нетижаяр ақаевзач. Чаз фикир гүдай касни авач. Вун галачиз ва разгъметту Хизроев амачиз, чаз, авариз гуз жедай къимет 4 кепек я".

(КъатI ама)

Веревирдер

Итимар амани?..

Мердали ЖАЛИЛОВ,
литературадин отделдин редактор

И веревирдер кхиниз
зун жув шагыд хайи са
вакъиади мажбурна.
Суъбетар авунал маш-
гүл хланвай, са яшариз
акъатнавай къве дишегь-
лиди, "Чи дэвирда итимар
амани?" лугуз, гъийифар
чугвазтай.

Дугъриданни, диде-
вилин, бадевилин яшариз акъатнавай ди-
шегълири чи итимрикай (гадайрикай, рух-
вайрикай, хизан кутуна, хвена кланибурука)
"абур амани?" вучиз лугузвайди ятла? Инал
зи рикел халкъдин мисалар хтана: "Бармак
алай къван вирибут итимар туш", "Спелар ту-
нанди, итимар жедач!.."

Гъса вахтунда бязи дишегълирикай ван
къведа: "Кылел бармак алайди!", "Бармак-
дик квай шал!" ва ик мадни.

Суал къвазва: итим вуж я? Биологиядин
кътъенвилерин жигътдей итимар низ лугуз-
ватла, чаз чида. Эреккар я лугуда куне. Ам-
ма винидих гънвай мисалрай аквазвайвал,
"Итим я ам!" лугун патал са эреквал тымил
я. "Итим" гафуник, "эркек" гафунайлай баш-
къя, маса манаяр кутазва. Ша чна шаир Ра-
сул Гъамзатован ширидин яб gun:

Даим хъурез ина-ана,
Жагъуриз са себеб - багъна, -
Итим яни ам?
Садра къванни такурди тур,
Таб тагайди кратиз кур, -
Итим яни ам?
Акурвалди са цару пехъ,
Квадардайди вичин дузы рехъ, -
Итим яни ам?
Гъазурди чае вугуз узенг,
Масани гуз гънап чи женг, -
Итим яни ам?
Гър акатай чада хъваз,
Амульдайди жугъунар къаз, -
Итим яни ам?
Вии юисара хана рекье,
Бубадин къвал текъвэз рикел, -
Итим яни ам?
Рахазвай хъиз къалуз рикъя,
Дузы кар ерли такур вичай, -
Итим яни ам?
Гаф гуда ваз - михи гъулдан,
Гъа - гънап ви яда дабан, -
Итим яни ам?

Ширидин вири царар инал гънвач.
Амма яа гънвай царапайни аквазвай-
вал, шаирди итимвилин дережайриз гаф
терефрихъай къмет ганва. Вирибурун (гъел-
бетда, итимар яз гъиссавайбурун) къилерив
ван ийиз тазва.

Бязибуру итимвилин асуул лишан чин
чехи гъутар яз гъисабда. Чехи къиль, мариат
хъуникай фикирдач. Масада итимвал вичин
папаз түлкү гун, жезмай къван ам усаларун
яз гъисабда. Бязибуруз арвадбазвал, ашна-
базвал итимвал хъиз аквада...

Амма Ватан, инсаннит саламатдиз хъуз
алакъайбур, къени, гъа вири имтигъанрай
экъечиз, гележег хъзвайбур гъакъыни ити-
мар тирди рикелни гъизвач. Халисан итим,
хуруз гъудягъиз, зун итим я лугуз, гъарайиз,
датлана кимерикин серинрик жедач. Межлис-
дин, мелен къиле акъвазна, кар вилик тухуз
алакъавайди итим тирдал шак алач.

Итим я лугуз, сиви датлана харчиваляз-
вайди бес итим яни? Магъледа, хууре, яргъа-
рани вичел ихтибар ийиз тежевайлутудиз-
ни гъарамчилиз итим лугун дузы жедани?
Алкашарни наркоманар, къумарбазар...
тъкъван гъалтзана!

Аквазвайвал, "итим" гафуни (тъварци)
инсандиви мариатлувилинни кънажагъ-
лувилин, инсанвилинни хъсанвилин, ватан-
дашвилинни архавилин къетлен ерияр, дере-
жаяр истемишзана.

Алатай иисан "АиФ" газетдин 23-нумрада
СССР-дин халкъдин артистка Людмила Чур-

синади ганвай интервьюда итимвилакайни
къенин аямдин жегъилрикай ихтилатзва.
"Къенин аямда Чехи Гъалибвал къачур ас-
керрин руындинни мариатдин гъакъиндей
хушгаф гзаф лугузва. Амма гилан жегъил-
рикай рахадайла, папари талъана туш: "Ити-
мар гила амач!" - журналистдин и гафариз баян
гуналди, чехи артисткади лугузва: "Бес гъык
лугуда, эгер гилан аямдин итимрикай гзаф-
бур, кар - себеп лугун тийиз, датлана векъ-
вандай, сивяй чуру, чиркин гафар чклизвайbur
ята? Гъа са члавуз, чеб итимар тирди субут-
далди, гъасатда буш жедай усалар ята?"

Харчивилини усалвили итимвал рекваз-
ва дишегълидин вилера. Иридра чехи, ба-
гъя бармакар алуяйтлани, къалин яргъи спе-
ллар туртлани, къулак яргъи гапураг кутуртлани,
гъерат, намус квачиз, явакъанвалзай
усал зати итим хъиз аквадач. Туш ам итим!..

Артисткади къейдздавайвал, чи шегъера-
ра, къуйл шартлара, къиль хъзвайбурулай
хуурерин четин шартлара уммуру тухузвай-
бурух итимвал артух авайди аквадач...

Ваъ, хууре зегъмет чугваз, хизан хъзвай-
даз ийен клубрикайни наркотикрикай, ичк-
дикай фикирдай вахт амукъдач. Вучиз ла-
гъйтла, адац чизва вич буба, хизандин къил
тири, вичиз хизан, къвал, магъле, хууре килиг-
злавайди... Вичелай парабурун гъал-агъвал
аслу тирди... И жавабдарвилин гъисс кумай
къван итимдих итимвал амукъда...

Амма хуурерани алай вахтунда, къвални,
мални, аялни, яшлубурни папал вегъена, чеб
ина-ана сияй хънвай бузукъар тымил авани?

Аквар гъаларай, итимвал вич-вичелай
арадал текъведай, вичин ерияр арадал гъун,
хуун, вилиди тухун патал гзафбуру гзаф
къайтъя чуругуна къланзай кълихринни ала-
къунрин, жавабдарвилеринни къатлунрин къе-
тлен держа я.

Жегъилдикай итим ийизвай реквъер, ула-
мар, края, руындин къетленвилер гзаф ава.
Вири умурда и ерияр арадал атуниз къул-
лугъун лазим я. Итимар тербияламишунин
хъсан адетар вири халкъарих ава. Гъа жер-
гедай яз лезгийрихи хъсан адетар, лишан-
лу края авайди чи мисалрани, махарани,
манирани къейднава. Гадади сифте яз вич-
челай гъвечидаз къумек, чехидаз салам
гайи, чуълда къел-хеб хвена хтай, балкандиз
цил ягъай, симинилай фейи, межлисда сиф-
те къуль авур ва ик мадни маса хейлин края
ава. Абури вири дикъет гуниз лайихлубур я.
Датлана къвале, къулак шартлара хъльтуыл
месик кутуна хъуз, диде-бубади хчин края
чи къилиз акъудиз хъайила, ахътиндакай
хва - итим бажагъат жеда.

Инал зи рикел советрин литературадин
классик В.Маяковскийдин "Вуч хъсан я ва
вуч - пис?" ширини къвазва:

Эгер гада чулаув я
Ийфелай дерин,
Чинал са пут ракъе ала
Рукеадин чиркин, -
И къвалах я лап чуру -
Гада яни ам?
Легъе хъиз къульгъне ва къуру,
Хъйткъин жеда хам.
Эгер артух мукъва я
Адац запун, яд,
Сарап чуъхузы заха я
Гъар пакамахъ фад,
И къвалах я хъсанди, -
Вири жеда шад.
Эгер кълиз гъар юкъуз,
Алатзазаа нер,
Ажузбуруз къурху гуз,
Физватла гъилер,
Ахътиндигъакл акунни
Пара я тақлан.
Къландач адан тъварни къаз,
Терс я ам гъаклан...

Шаирди чи рикел гадаяр тербияламиш-
нин гзаф края рикел гъизва.

Эхъ, чехи илим я итимар тербиялами-
шун. Рушарини чеб итимри хъиз тухун да-
махдай кар тушни бес!

Къуне вуч лугузва, гъурмөтлу къелза-
вайбуру.

Ватандихъ къанивал

Масуб МАГЬМУДОВ, пенсияд
авай полковник, Щий Макъар

Хиве къада, чалахъ, литературадихъ
галаз зи са алакъани авач. За физикадин,
математикадин муаллим яз къвалахна,
ахпа закай Россиядин ФСИН-дин къул-
лугъчи хъана. Хайи ватандихъ, жуванбу-
рухъ цигел яз, яргъара хъайи иисар алат-
на. Зун жуван чилел яшамиш жезва. Ху-
ре, районда къиле тухузвай жувреба-жув-
ре мярекатра иширакзава. Дидед чалаз
талукъ яз тешкилзай серенжемеризи
итихизизва, инсанри ийизвай ихтилат-
рихъ яб акалзва. И мукъвара Къасум-
хуурел къиле фейи конференциялдин
дидед чал хууниз талукъ хейлин месэл-
яя веревирдна. Зазни и важибул месэл-
дикай сад-къве гаф лугуз къланзва. Гъык
лагъйтла, чал хъун, къвазмай несилиз
чирун хъар са лезгин везифа я.

Лезги хуурерин агъалийрин, школайра
къелзай аялрин къадар къвердай тымил
жезва. Советрин девирда 400-500
аялди къелзай школайра алай вахтунда
амайди 60-80 аял я. Къилин себебни ам
я хъи, хуурера колхозар, совхозар чукъу-
на, къвалах авач. Гъавилляя жегъиль хизан-
нар шегъериз (Москвадиз, Санкт-Петр-
бургдиз, Тюмендин областдиз ва маса ше-
гъериз) фенва. Шегъерра лезгияр гзаф
вахтара дидед чалал раҳазвач, таввилия
аялризни лезги чал чир жезвач. Лезгий-
рин къадар тымил жезвачтани, лезги чал-
лал раҳазвайбурун къадар тымил жезва.

И татугайвал арадай акъудун патал
чи диде-бубайр хизанды лезги чалал
раҳун лазим я.

Неинки шегъерра, гила хуурера авай
са бязи диде-бубайрни, гъайиф хъи, къва-
лерла уруудал раҳазвача. Школада ва ше-
гъердин күчейра аялриз лезги чал
герек къвазвач. Дидед чал хъун патал
хуурера лезгийрин къадар гзаф хъана
къланда. И кар анжак хуурера инсанриз
яшамиш жедай, къазанмишдай шартлар
хъайила, къилиз акътатда.

Са бязи хуурера чилер, маса гана,
варани зара авуна, кесибрис лапагар,
малар хуздай мумкинвал амач. Хейлин
чилерал хъач, кул-кус акъалтнава. Бязи
чайра чилер маса миллиетрин векилриз
ганва. Абури анрал къвалерни эцигизава.
Лезги чилер лезгийриз амуънайтла
хъсан тир. Вучиз лагъйтла, маса мил-
лиетрин векилрихъ галаз къалмакъалар
хъунни мумкин я. Чи халкъдиз бизнес-

менар тымил авач. Лезги районрин рук-
оводителрин къумекдади чи хуурера
цеҳар, заводар ва маса карханаяр ара-
диз гъана, жуван халкъдиз къвалахдай
чкаяр жедайвал авунайтла, хъсан тир.
Хуурери халкъни, чални хууда эхир.

Алай вахтунда телевизорар, интернет
хъана, хууре яшамиш жезвай аялриз лез-
ги чални урус чал хъсандиз чир жезва. И
къвалах хъсан я. Дидед чал чир хъунин,
аялрик лезги руы кутунин карда школай-
рин коллективирлай гзаф края аслу я.
Школадин къелунин ва тербиядин къвалах
тешкилзайвайди директорар ва абурун за-
местителар я. Школайрин къиле авубур
чин предмет хъсандиз чидай, тербиядин
къайдайрин гъавурда ва аялрин, муаллим-
рин, диде-бубайрин, хуурну агъалийрин
арада бўйрет, авторитет авай ксар хъай-
ла, дидед чалан тарсарни гъакл твар па-
тал тухузвайбуруз элъведач.

Пулунихъ, чирхчириледи, мукъва-
къиливиледи директорар эцигиз хъай-
тла, лезги халкъарин гъаклар хъсан же-
дай, я лезги чални хууда алакъдач.

Алай вахтунда интернетдай лезгий-
рин "Къайи рагъ" лугъудай художествен-
ный фильмдиз килигизава. Ам вичин хар-
жидихъ арадиз акъуднавайди чи къегъал
лезги руш, журналист, писатель, компози-
тор, кинорежиссер Седакъет Керимова я.
Фильм гзафбуру хъсандиз къабул-
нава. Седакъет Керимовади милли эдеб-
ияти, мединият вилик фин патал еке зель-
мет чугвазва. Адаз чи халкъарин патай
чухсагъул. Халкъни, чални къланзайвайди
ада яратмишзайвай эсеррай ачуходиз
аквазва. Ам халис ватанперес я, адалат
лезги жегъилри чешне къачуна къланда.

Седакъет Керимовади дидед чалал
халкъдиз къан жедай шириар, повестар
хъвазва, халкъдикай документальный
фильмдиз акъуднава. Ада тешкилнавай
"Сувар" ансамбл Кавказда, Туриклияда,
Россияда машгур хъана. Лезги аялриз
манияр лугуз ва къуылар ийиз чирзава.
Ватандихъ авай къланзайвай къуура
рахунралди, нетижек галачир хиве къунрал-
ди вай, халкъдиз хийир хкатзайвай кра-
ралди къалпурна къланда. Лап сифте вези-
фадикни дидед чал хъун акатзая. И гъа-
къикъат гъар са ватандихълиди вири ри-
къепди гъиссна къланда. Гъа са вахтунда
чи халкъдикай арадай акъатнавай бизнес-
менри, районрин руководителр лезги
чал хъунни пай кутазвай, эдебияти, мединият
вилик тухузвай ксариз пулуналди
кумекар ганайтла, гзаф хъсан жедай.

Тарихдин къук!

Агаарагъим АГЪАРАГЪИМОВ

"Лезги газетдин"- 100 ѹис

Вун мегърибан, багъя я заз,
Синих-рехне квачир чи рагъ.
Гъамиша хуш къужахда къаз,
Гъевес жезва къелиз, чирагъ!
Гъахълубур я ихтилатар,
Тухузвай чи вилик акул.
Дарманар я ви къуватар,
Агажавай ажугъни фул.
Вун чин тийир авач хуур, къвал,
Ийиз тазва гъиссерив къуыл.
Эренлардин къешенг к

ГАЗЕТ КИЕЛЗАВАЙБУРУН ДАФТАРРАЙ

Шагъ-Эмир АЛИМОВ

Яшар жедай зат! түш парапа

Вичел хирер хъанвай самбар,
Танни хъанвай беъзм күквэр.
Экипажди хутахнай хва
Госпиталдиз, ийиз саъзар...

***

Къастунал тир пара къеви
Чи виклерг хва Назарали!
Саъз хъайила хирер вири,
Хъфенай полкуниз хайи.
Кенигсбергда физвай дяве.
Хар хъиз цавай къвазвай гульле,
Назарали физвай вилик,
Душман ийиз тике-тике!
Немесир чир хъана и кар,
Танк къланзай ийиз күквэр.
Чи дагъдин лек Назарали,
И кардикай авай хабар,
Танки газам хъанай чуңуњ.
Авай адах виклерг къилих.
Экипажди, фена яхдиз,
Вагъшийрин терс къунай тутъых!
Старший сержант Назарали
Хва тир гъя чи Ватан къани!
Игтивиляй, авур члехи,
"Яру гъетрен" саъби хъайи...
Хва бубадал къведа лугъун -
Агъзва и гафарих зун.
Рекъидайди пехъи къузгъун,
Акъвазначир адан яънут...

***

Чапхунчияр атай чиниз
Терг авунай вири михыз!
Дяве күтъяг хъайи члавуз
Хтанай саъз хайи хуъръз.
Ватандин хва Назарали
Прокурордин тир силичи.
Са тымил вахт алатайла,
Хъанай халъкдиз регъбер члехи.
А дядеда хъайи хирер,
Ганвай абуру чин "бэгъер",
60-саваз Назарали
Къакъат хъанай, тұна сегъер.
Шумуд сувар хъайитаны,
Гыкъван иисар феййтаны,
Ватан хъвей чи игитар
Рекъидайди туш са члавузни!

Дуст Декабрь

Агақайла чуру хабар,
Валлагъ, дүнья хана заң дар.
Амач ви дуст лагъай члавуз,
Мичи жечни бес юғ азгар.
Хажалатдин терс ракъара,
Гъат хъана зун и йикъара.
Я играми, я азида,
Хъаначири бес заң чара?

65 лагъай ви йис
Къланзай тир тебрик ийиз.
Агақынч чун а къисметдив,
Гъайф тир, дуст, вун акл хъфиз.
И дүнья бес хъайд я низ?
Садбур хазва, садбур рекъиз...
Амачирла рикл алай дуст.
Гуж жедачни мегер риклиз?

Гыкъван кълан дуст тир вун зи.
Амач гила, гыкъи жен рази?
Яш тахъана, инсан икк къин -
Инад түшни гыкъван четин?..

Зун, Шагъ-Эмир, я хъи пашман,
Чыгъваз ава за ви гыижран.
Аллагъдин вун сувабрик хъуй,
Багъа дуст тир вун заң гыкъван...

23.07.20

Ви сувар

ДГУ-дин профессор

Керимов Керим Рамазановичаз

Мубарак хъуй ваз и сувар -
70 - мублагъ яшар.
Чандин саъзвал, шад тир йикъар,
Аллагъди гүй мадд самбар!
Акъул дерин, зыгъин пары,
Къурагъ дагъдин вафалу хва,
Илим вилик тухуза на,

Маргъаба ваз мадни, стх!
Яшар жедай зат! түш парапа,
Цыуквевдавай тар я вун са.
На ийизвай къвалах зурба
Несилриз чи я лап багъа...
Веледрикай рикл хъуй секин.
Такурай гъич са кам четин.
Наида свас - ильгъам риклин,
Яшамиш хъуй виш ийсуз күун.

14.09.2020

Пулни дуст

Дустар тир чун лап къеви,
Санал хъайи къвед члехи.
Са члавузни чна чи
Хайди түш гъич кефи.
Гыкъл ятланы са сефер
Гана ада за зөр:
"Агақынава члехи руш,
Къланзава ийиз меҳъзер.
Гъя кар патал, играми,
Герек хъанва күмек ви.
Къве виш агъзур буржана
Вугайта зав жедачни?
Вегъедач за гъич яргъал,
А кар языя къилин тлап.
Алатнамазди меҳъзер,
Агақъарда пул за вал..."

"Пул паталди дустуни
Хадани бес ви кефи?
Гъич са фикир ийимир,
За түккүрда къвалах ви..."

Йисар фена са шумуд,
Хтуларни хъана къуд.
Амма бурж гъич ваххудай
Авач касдиҳъ а умуд.

Эхирни са межлисдал
Гъалт хъана чун сад-садал.
Салам гана рахайла,
"Вун вуж ?" гана сул.

Икл рикл алай дустуни
Дегишина вич күсүнүхъ.
Тергна михыз араяр,
Тівар хъунач буржунин.

Лугъун за квезд са кар,
Риклиз, валлагъ, жезва тлар.
Пул паталди мегер икл
Квадардан бес дустар?..

05.02.2020

Я девир!..

Я девир, вун вучиз хъана ик!
дегиши?
Вун акваз, рикл, валлагъ, жезва
дариҳмиш.
Дугъри кас къе ийизмач хъи на
саймиш,
Лутуяр фад хъана хъи вавди
вердиш.
Гъавурда зун ви гъатзавач сақланы
Чалкечир, мульхан кес хъанва
чи.
Савадсуз са гурцул, хъанвай кас
кици,
Гъадакай хъурдани бес чаз
бүйругъчи...
Члехиди, гъвчиди алачир рикл,
Течир кас, хапладик кутас вичин
къел,
Я намус, я гъейрат квачир гъич са
гъвел,
Мез яргъи яз, рахурзава хъи
кимел?..
Ихътинбур хъайила, гынис фида
чун?
Я девир, вун акваз, къульзу жезва
зун.
Им хеб я лугъуз, къалуриз заң күун,
Амачни адат, гъахъвал ва закон?

20.03.2020

Пүгъвал...

Жеч мад ихътин зајум азар,
Ви писвилхъ авач къадар.
Халъкди чувлаз ви айзумар,
Дүнья вакай хъанва бизар.
Къвалин дустагъ хъурнава чаз,
Гъиль күнна, мад жезмач раҳаз,
Инсан рекъиз акваз-акваз,
Им гүж түшни ийизвай чаз?
Гъалда лугъуз сивел маска,
Гъадакайни авач чара.
Туна халъкъар ихътин йикъя,
Им дүньядин эхир ятла?
Къачуз тәжез михым нефес,
Агал хъана хурн къефес,
Атлаз вуна инсандин сес,
Икъван пехъи жедани бес?
Шумуд инсан хъана вафат,
Я ағъдабан, чалай алат!
Халъкдиз на гуз гъам-хажалат,
Чун төрг авун яни ният?
Икъван вучиз я вун пехъи?
Юль-къандавай жез икл къати.
Дүнья хъанва жал аси?
Алат чалай, залум вагъши!
Гъар азардиз ава дарман,
Хқадармир вуна ақваван.
Ваҳт хъайила, залум гъайван,
Къисмет жеда вазни лакъан...

02.04.2020

Къуншидин

гъайиф...

Хтай члавуз хайи хуъръз,
Гъар сеферда къведай къвализ,
Амач Зурыуялт лагъайла,
Тівар хъана зи, валлагъ, риклиз.

Я къунши, ваз ихътин къвалах,
Вучиз хъана, играми вах?
Вегъайла вал залум къармак,
Хъаначири бес вун уях?

Ви азардиз хъанач дарман,
Яваш-явш чүурна чан,
Азиятар гана гыкъван,
Амач хъи вун, къунши масан.

Ви хутупри, къекъвез къвале,
Хабар къазва: "Гынава диде?"
Гъихътин жаваб гуда чна,
Члахъ гыкъла гъвчил бенде?

Чи рикл алай къани къунши,
Чун пашман я, валлагъ, вири.
Ви эхират хъурай къени,
Сувабар гүй ваз Аллагъди.

06.02.2020

Папарбекан дерт

Ялгъуз я зун гила, къунши,
Амач жувахъ къани къари.
Тівар хендеда хъанава зи,
Свас къланзава заз са цийи.

Амма яшар хъанва пара,
Са къвач, валлагъ, ава суро.
Са шумуд суз къватлайвай за,
Пул жезава вара-зара.

Девлетдикай рахайта чун,
Пул ава захъ лап са вагъун!
Гъукуматдин жибинда тиши.
Аваз хъайд я зун вердиш.

Къан гила за вавай хабар:
Пара ава жеъил рушар,
Лаъйтла за тымил яшар,
Түккүльдични, зи кар?

- Авай чал вахъ члехи пулар
Вирибуруз ава хабар.
Талгъайтани на ви яшар,
Фад түккүльда, къунши, ви кар.

Къланзайди харжун я пул,
Жагъыда ваз папарни бул!..

22.12.2019

Шагъала ШАГЪБАЛАЕВ

Дашбаш

За пул гана. Ада зи пул къачуна.
Хъурена зун, къульну твар хъиз,
сачуна:
-Ха-ха! Ха-ха! Вуж къанда мад
чалахъна,
Залай пъаким, шей хъиз, къачуз
алакъна!

Аламатдин халък

Герек хъана пул, са касди,
Гъер түккұна, кило пудай
Гудай Чавуз заз ван хъана
"Гиликъайди я", - лугъудай.
(Гъич садани къачунач я).
Са масада вахчуна ам,
Маса гузва - я аламат!
Вирибуру таращазавай,
Гила кило - ругуд манат.

Чубан ва жанавур

- На зун вучиз яна, къена?
Хабар къуна тақабурдиз,
Хиряй иви авахъзавай
Рехи тир са жанавурди.
Жаваб гана чубанди ик!
- Вуна, рехең, незва хипер.
- Бес на абур түквазавчни,
На незвачни, де лагъ, мегер?!

***

Чи совхоздин директорни
Чуылда авай жанавур
Гъалт авура хиперал,
Язы къветхвер стхаяр.
Директорди гагъ вичин
Стхадин тівар къацурда:
Вичи түльвай хиперин
Къадар адап къалурда.
Бухгалтерди чугвазва
Къул актунин чарапал.
Жанавурди гъалттайта,
Күкварда ам валара.

Гила гена хъсан я

Вилиқдай, пул тагана,
Са зат! къацуз жедачир.
Буржар къадай датана,
Къуншидиз гъяз къведачир.
Түквеничияр сағърай чеб,
Незвачиани гъарам мал,
Квадарзавач хъи эдеб:
Чазни гузва аламаз...

Вагиф РАМАЗНОВ

***

Дамахзайвай чакъалди:
- Цылар сев зи халу я.
Чизвач къенин йикъалди -
Ам масадан далу я,
***
Жуван виле вагърам аваз,
Масад виле къал жағъурмид.
Мұхъце гумрагъ ви лам аваз,
Къванер чугваз кал жағъурмид.

***

Зурба кас туш, заз чир гъал,
Садраны алуң тавурди.
Алукъайди, ам я къегъал,
Ахпа къарагъ хъувурди.

***

Инлай-анлай гъал къватлайла,
Кіецилдаз перем цваз жеда.
Салаз жуғын тівал къватлайла,
Афни, хъач, келем цаз жеда.
***
Итим ятла, гаф тірам яхъ,
Лагъанани - квадармид.
Етим ятла, саф тірам яхъ,
Жагъанани - гадармид.

***

Киці киціл элүкъай члавуз,
Саилдиз реҳз ачук хъана.
Чрайтла мад сад ви япуз,
Акъвазмир вун къулук хъана.
***
Кицін дафтара гъатда тівар -
Гъарам къватлаймир киседиз.
Ватан хъун я къегъалдин кар,
Гъурмет авун дидедиз.

Метлеблу қтаб

дирибаш хва Жигер Мажвадан роль, къаматар къалурнава. Абуру ивидихъ къанихъ къизилбашрин аксина халкъ къарагъарна, душман хайи чилин дериниз гъахунин вилик пад къуна. Романда къейднавайвал, Калук Мирзедиз чизвай хьи, шартари вири дагъвияр сад, тупламиш хъун истемишзава. Абурухъ элкъвена, ада лугъзува: "...Текдиз, къакъатна чун - зайл, сад хъяйтла, чун еке къуват я. И гужлу къуватдалди чавай, гъар гъи душман хъайтлани, пурчукъариз жеда". Дагъустанда арадал атанвай гзаф агъур гъалар, къизилбашри иизвай инсафсуз зулумар акур Калук Мирзе дагъвиррихъ элкъвэза, "чи руғьдин гъарай квэз ван же-дайлал" эвер гузва, азад авунин милли гъерекатдин къилье акъаззаза.

Фадлай къаражынавай и Эвер гүнин текст арадал хүнин карда автор, бажарагъуль публицист Багъир Ражабовчан лайхлувал екеди я. Ада а эвер гүн, лугъун хъи, халкъдин къагъиман хчин къаматдал чан хканна. Инал халкъарин эспорин иgitat тир Күре Меликан, Мининан ва Пожарскийдин, Иван Сусанинан, Кыргызлидин, Шарвилидин, Муртазалидин ва масабурун роль, гъунарлувиленри гъикл рикъел ххидач!

най Н.Бестужев-Марлинскийди. - Гъакъикъатдан гъакъ: чехи вири художникар санлай алим инсанар тир". "Тайна чести" романдин авторни гзаф терефрин бажарагъдин сагъиб, ялавлу публицист я. Адан гъиликай хкатнавай романдин дерин идея ква: садвал, тупламишвал чи халкъариз гъамиша, рагъ хъиз, гөрек я. Садвал авай пятiletкайрин йисары халкъдин майишат ийгандаказ виликди фена, инсанындин вагъши душман фашизмдал гъалибвал къачуна, дядеди барбат! авур халкъдин майишат, шегъерар, хуярер са куярув вахтунда гүнгүнья хтуна. Романдин Дагъустандин халкъарин садвализ, жегиль-жава-нар ватанпересар яз тербияламишуниз къуллугъда.

Вичин маналу ульмурдади, яратмишуранды, публицистикадалди Багъир Ражабова чаз, келзасайбайбуруз, дериндади фагъум-фикир ийиз, эдедин, ахлакъдин, марифатдин, руғьдин лап хъсан ерияр кутаз, активный идейный граждандар жез күмекзаша. Эхъ, садвал хъиз, дузыгун идеяни гөрек я. Улькве чуккулар ханыриз чехи Советтин Союздын зурба агалкъунар, къенкъивечи идеология, халкъарин ватанпересвал, къунчай реквихъ инаннишвальтаклан тир. Къе чун гъинихъди физва? Мурадар, идеалар гъинхитнур я? Жегильприз, къацу экв куз, виликди

Камалдин хазинадай

✓ Лезги, яхул, къарагъ къаачел, Диедрин нек квэз гъалал хъуй! Вегъя кемен, галчур душман! Чал атайди вуч завал хъуй?!

(Надир шагъ атайла)

✓ Масадаз фур эгъвеев душман Вич ахватафуруз яб це! Дагълар хъайи чавауз пашман Күнне Самур вәцүз яб це..

Абдул МУТАЛИБОВ

✓ Надирган гъед Дагъустандин дагъларда акъана (хакъына).

А.НОВОСЕЛЬЦЕВ

✓ Бедбахтиликий виликамад аян хъун ва халкъдиз хабар гун - акуллубурун, камаллубурун, бедбахтвал атайла, адахъ галаз женг чуугун дирашибаш, утквем, жуэрэтлу рухвайрин кар, везифа я.

ПИТТАКИ

✓ Тарих, адан вакъиаяр, крап, ишитар чир хъун, рикъел хъун - имни яракъ я. И чирвии инсанар руғьдиз - деевлетлубур, къилихъриз - мягъкембүр, акъул-камалдиз хүбүр, уяхбур ийизва.

В.ПИКУЛЬ

✓ Инсанар гужлу идея патал экъечизамай къеван гагъда къуватлу я.

ФРЕЙД

✓ Кавказдиз ислягъвал це, чилин женнемтни Евфратдал жагъуриз алахъмир - ам гъа ина (Кавказда) аеа.

Б.МАРЛИНСКИЙ

✓ Тарих чирна кланда, адакай гъакъл рахун - въя.

М.БЛЕК

✓ Гъараюналди - въя, инсанри зегъметдалди, къегъал краялди къалурда чин ватандихъ кланивал.

Вс.ИВАНОВ

✓ Ватан патал къиник - им эбеди яшамиш хъун лагъай чал я.

Ф.КАСТРО

✓ Виридалайни зурба къегъалвилер ватан гзаф клан хъундик ийизва.

Ж.РУССО

✓ Эхиримжи нефесдалди ватандиз вафалу хъухъ!

А.СУВОРОВ

✓ Ватандилай къеце баҳт авач, гъар сада жуван хайи чилиз дувулар ягъя.

И.ТУРГЕНЕВ

✓ Жуван ватандин хва хъухъ, хайи чилихъ галаз алакъа дериндей гъисс ая, адав хаваилелди эгечя... Инсандин авайди са диде ва са ватан я.

К.УШИНСКИЙ

✓ ...Игитрин къиник рагъ акъунуз ухшар я....

К.МАРКС

✓ Инсанындин обществодин итижар патал вуч гөрек ямла, лап къемли макъамда гъа кар ийизвайди - гъам ишият я.

Ю.ФУЧИК

✓ Жуэрэтлувал - им эхирдал къеван аннамишнавай жавадарвал я.

П.ПАВЛЕНКО

Асириин гирвейрал...

Ш.ШИХМУРАДОВ

Чи халкъари фашистрин Германиядин винел Чехи Гъалибвал къачурдалай инихъ - 75, Надир шагъдин геллегъарь кукъварайдалай инихъ - 270, Дагъустандин Автономиядин 100 йисарин юбилеяр къейдна. Вилик Ирандин чапхунчияр Дагъларин улькведай чукайрандапай инихъ 280 йис тамам хъунин юбилийни ква. Асириин ихътин гирвейрал заманайриз сиягъат хъийда, вакъиаяр, хъайи крар мад ва мад сеферда веревирда, игит, къагъиман рухвайяр рикъел ххидач, нетижаяр къада. Бажарагъуль писатель, шаир-публицист, юрист Багъир РАЖАБОВАНИ, и мукъвара чапдай акъатнавай Табасарандин тарихдинни эпический сад лагъай роман "Намусдин сир" ("Тайна чести") къхдайла, вичин виликни гъа ихътин везифаляр эзигнавай жеди.

Романда авторди Табасарандин, гъакъл Дагъларин улькведен вири халкъарин тарихда гзаф агъурди хъайи Надир шагъдин чапхунчивилин гъужум-рин дөвирдин вакъиаяр, ульмурдин делилар, инсанрин къисметар, игтивилер, гъунарлувилен чалан художественный такъатралди ранглимишнанды, ачуҳдаказ, гужлудаказ, бажарагъульдаказ къалурнава. Тарихдайни чизвайвал, Дагъустан виш йисаралди Персиядин, Түркиядин, гъакъни Урсатдин геополитический итихрин, къизгъин женгерин майдандиз элкъвэнвай. Англиядин фендигарвални вири дөвирра аваз хъана: футфа кутаз, сад-садал гъалдариз... XVIII лагъай асириин сифте паюнлай Османрин империядин, Сефевидрин державадин, Надир шагъ Афшаран, Россиядин арада Кавказда чин таъсир артухарунин йөрекатар, женг къвердавай къиззин жезва. 1736-йисуз азербайжанрин афшарин тухумдай тир Надир Къулиди вич Ирандин шагъ (1736-1747) яз малумарзава. Ада империядин сергъятар хейлини геңгеншарзава, чапхунчивиледи маса ульквейр, виляятрал вегъезва. 1734-1743-йисараша шагъдин къушунар, тарихийи къейдзайвал, ага къан къуд сеферда Дагъустандиз сухулиши хъана, аксивал авур лезгийринни табасарандирин ва маса гзаф хуяр барбатна, инсанар вагшивиледи телефна. Гъар сефердин патарив гвай акъуллу къаси, гъатта Надирган хва Риза Къули Мирзадини шагъ таъкимарзайтлани, "эгер шагъ ахмакъ ятла, ада дяведалди Лезгистандал вегъеда" ("Если шагъ глуп - он пойдет войной на Лезгистан (Дагестан)") - Ирандин халкъдин и камаллу мисалдани амал тийиз, "Дүнъядин түрфанд" лугъудайди къилье авай къизилбашри Дагъларин ульквепал гъужумар авун давамарзавай. Амма азадвал къали, руғъдал мядъкем дагъвийи хайи чил, къул хъунин карда зурба тъунарлувилен къалурна, эвер тавур мульманар - гзаф ягъияр тергна.

Авторди вичин цийи ктабда XVIII лагъай асиридин къалабулух квай сифте паюна улькведен къиблепатан сергъятар душмандин аксина Табасарандин ополченцири гъикъ къетиженгер чуугунатла къиенва, халкъ сад авунин, къуватар агудунин карда попководец, политик, бажарагъуль шаир - камалэгъли Калук Мирзедин, адан соратник, ополченцирин женгинин тешкилатчи, къуччагъ чатухъан, халкъдин

тежрибади къалурзавайвал, ихътин халкъ магълуб ийиз жедач". Дагъустанда гъар са күнчл, дере-тепе, тар-къван, кул-кус... душмандиз акси къеледиз элкъвэзай. Ягъияр дарбадагъязавай къагъиман рухвайрин къилинжрикай Целхемар хкатзавай... - къхъизва авторди.

1741-йисан сентябрдиз мад сеферда Дагъустандал вегъельланы, шагъдин планар екебур, Урсатдиниз аксибур тир - вири Кавказ вичин пацук кутадай мурадар авай. Амма къиле фенач. Авторди романдин 51-къилье къейднавайвал, Андалалдин дере-да Дагъларин улькведен вири халкъарин сад тир къуватралди Надир шагъдин геллегъарь дарбадагъна. Нуцал Мегъамед-ханан, аваррин халкъдин игит Чупалаван, Муртазали Къазикъумухскийдин, Агъмедхан Мехтулинскийдин, лезгийрин башчир Жабаран ва Гъажи Билалан, күшандереви Тавакалан, табасаранрин къельтап рухвайр Калук Мирзединни Жигер Мажвадан отрядар иллаки тафаватлу ви дагъустан вири дүнъядиз машгъур хъана.

Сифте гафунай, 52 къиликай, эхиримжи гафунай ибарат романдин художественный чил ранг ядай, мана ачуҳардай таъсирдай таъватралди, афоризмайралди, метафорайралди, гекъигунралди, камаллу мисалралди дөвлөтлү.

"Халис художник тарихини, шаирни, философни, гүзетчини (наблюдатель) хъун лазим я, - къье-

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Къе, 1-апрелдиз, "Лезги газетдин" амадагрикай сад, гъар йисуз газет къхинин кардик лайхху пай кутазвай чи ватандаш, "Дагестанский" ФГБУ ГЦАС-дин (государственный центр агрономической службы) директор Магъамедзакир Мегъамедтагирович КЪАДИМАЛИЕВА вичин уьмуърдин 60 лагъай гатфар къаршиламишава. Диде-буба, амай багъирияни ярар-дустар къе ачух сүфрайрихъ къват жеда.

"Бубайрин краиз вафалу, абурун баркаллу рехъ давамардай къегъал хва хъурай!" лугъуда лезгийри, хизанды эрекк велед хъайила. Къегъал рухваир неинки диде-бубадин къилин винизвал я, абур, шаксуз, хайи хуруун, дередин дамахдизни элкъведа. Къе вичин юбилей къейдзавай Магъа-

Хъсан пешекарни я, газетдин дустни

медзакир Мегъамедтагировичи Къварчагъ дередин къегъал рухвайрикай сад я лугъуз жеда.

Магъамедзакир Къадималиев Сулейман-Стальский райондин Къварчагърин хуъре зегъметкеш хизанды дидедиз хъана. Бубадини дидеди чин веледар гъвчели члавалай зегъметдал рикл алайбур, халкъдиз вафалу халис инсанар яз тербияламишна. Вириздан къилин образование гана. М.Къадималиева хуруун юкъван школа акъалтарна. 1981-1983-йисара Ватандин виллик буржи тамамарна.

Рикл къакъан кукушар мутьуль-гъардай къаст авай жель-илди къилин образование къачун къетин. Ам Махач-къалада Дагъустандин хуруун майишатдин институтдик экечина. Зегъметдин рехъ республика-дин набататар хъдай станцияда агрономвиле къвалахунилай башламишна. 1999-2005-йисара ада "Дагестанский" ГЦАС-да къилин пешекарвиле, 2006-йисалай чилик, накъвадик химиядин таъватар ишлемишун тешкилдай отделдин начальниквиле везифаляр къилиз акъудна. 2007-йисалай инихъ, винидихъ къейднавайвал, ада и централдиз регъбервал гузва. Магъамедзакир Мегъамедтагировича гъа са вахтунда илимдин къвалахдин винелни зегъмет чугуна. Нетижада 2005-йисуз Кабардино-Балкариядин гос-сельхозакадемияда ада аспирантура акъалтарна. Гъа и йисан ноябрдиз дис-сертификация (тема: "Влияние видов удобрений на плодородие почвы и продуктивность винограда в Приморской низменности Дагестана") агал-къунралди хвена, хуруун майишатдин илимрин кандидатвиле тъвар къачуна. Ам агрономиядин хиляй хейлин публикацийрин автор, ДагГАУ-дин экзаменационный Гос-комиссиядин председателни я. Рдин хуруун майишатдин министерства ва гъкуматдин дережада аваз къиле тухувай вири совещанийра докладар ийизва. Вичи регъбервал гузвой идаради къиле тухувай къвалахдикай (къилин ве-

зифа - накъвадин гъал ахтармишун, хуруун майишатда зегъмет чугуввайбуруз гъалдикай хабар, ам къенятдаказ ишлемешунин жигъетдай меслятар гун, миянардай шейэр вегъинал гузычывал тухун ва икл мад.

Гъар йисуз 100 агъзур га чилер ахтармишава, къалабулух кутазвай месэлайрикай (абурни, гъайиф хъи, авачиз туш) датлана хабардарзва.

"Ам уьмуърда секинвал чидай кас туш", - лугъуда гзаф вахтара чна, датлана кардик, къелунрик квай, къвалахдин яцла авай къасарикай рахадайла. Мукъувай таниш хъайила,

даракар маса къачунва ва икл мад) регъят кар туш. М.Къадималиева вири и крат бажара гълудаказ кълиз акъудзва.

Гъакъисагъ зегъметдай ам РД-дин хуруун майишатдин лайхху работника, Россияядин агропромышленный комплексдин гъуруметлу работник, гъуруметлу агрономик тъварариз, министерстводин ва гъкуматдин хейлин шабагъриз лайхху хъана.

Магъамедзакир Къадималиев, хъсан регъбер хъи, чешнелу хизандин къилин я, Каспийск шегъерда къвал-югъ кутуна яшамиш жезва.

Вичин уьмуърдин юлдаш, Каспийск шегъердин аялар хадай къвала гъакъисагъ-виледи зегъмет чугуввай медсестра Миная Мирзя-агъаевнадихъ галаз санал абуру 3 хва чехи авунва. Къве хчиҳ, чин хизандар хъанва, абурун бицеки чехи бубадини чехи дидедин риклер шадарзва. Къилди къачуртла, чехи хва Замира ДагГАУ ва правовой коллеж акъалтарна, экономиствиле ва юриствиле пешеяр къачуна, республикадин гъкуматдин патав гвай закупкойрин рекъяй комитетда къвалахзава. Бубадин рехъ давамарзавай Камила хуруун майишатдин илимрин кандидатвиле тъвар къачунва, Россельхознадзорда отделдин начальникдин заместитель яз зегъмет чугуввай. Гъвчели хва Ислама, ДГУ-дин экономикадин факультет акъалтарна, заочнидаказ аспирантурада къелунар давамарзва, Каспийскдин администрацияда ЖКХ-дин рекъяй къилин экономист яз къвалахзава.

"Лезги газетдин" редакциядин колективди регъбервиле, бубавиле ва чехи бубавиле везифалярни лайххудаказ къилиз акъудзвой инсанперес Магъамедзакир Мегъамедтагировичаз 60 йисан юбилей риклин сидкъидай табрикзава. Къуй Къуй уьмуър сагълами, хушбаҳтлуди, риклик квай планар къилиз акъуддай къуватралди деблетлуди хуурай! 80, 90, 100 йисарин юбилеяр гъеле виллик кума!

Магъамедзакир Мегъамедтагировични заз ахтин кас тирди субут хъана. Ихътин къасар, абурун агал-къунрал хъсан инсанри шадвалда, чуру риклер авайбуру - пехилвал. Чехи колективдиза регъбервал гун, жуъреба-жъуре къилихрин ва милдетрин векилар битавламишна, къвалах къайдадик кваз тешкилун, зегъмет чугуввайбуру патал къуйлай шартлар яратишун (центр кардик квай дарамат хъсандин ремонтина, лаборатория патал лазим та-

Социализмдин Зегъметдин Игит Насруллагъ Ферзилаеван - 95 йис

Намуслу зегъметди хкажайди

Хазран Къасумов

Гъакъыктадани, зегъметди инсандал аферин, баркалла гъида. "Заз вири уьмуърда къвалахиз къандай ва чеплай къвалах алакъдай инсанар халис игитар яз аквазва", - лагъанай Максим Горькийди.

Къе зи съльбет вичин уьмуърдин чехи пай чилел зегъмет чугуниз бахш авур, намуслу ва дурумлу зегъметдади хуруун майишатдин виниз тир беъбар тъасилай, агалкъунрз килигна, Социализмдин Зегъметдин Игит лагъай тъварциз лайхху хъайи Насруллагъ Ферзилаевич ФЕРЗИЛАЕВАЙ я.

Насруллагъ Ферзилаев 1926-йисуз Курье округдин Агъа Маварин хуъре лежбердин хизанды дидедиз хъана. Ирид йиса авайла, бубадикай магърум хъайи гададал азиятар, четинвилер тилим аталтнач, зегъметдин дадни ада, лугъудайвал, фад акуна.

Ватандин Чехи дяве башламиш хъайи 1941-йисуз Н. Ферзилаев 7-класа акъалтарна. Ада колхозда къвалахна, чехи яшарин инсанрихъ галаз гъар журедин къвалахар тамамарна.

1944-йисуз Насруллагъ зегъметдин фронтда къвалахна. Ажуналнач дагъви гадади: хизандизни фу гайила, фронтдини съурсетдалди къумекна.

Дяве къутягъ хъанвачир. 1945-йисан сифте къилера Насруллагъ Ферзилаев Дербент райондин Карл Марксан тъварунихъ галай совхода рабочивиле къвалахал акъвазна. Адан къвачихъ 3 гектар уьзумлухар галкъурна. Уьзумлухарни къульгъебур тир. Насруллагъахъ уьзумлухирхъ гелкъунрнин рекъяй я тежриба, я чирвилер авачир. Ада гъуъгуънлай риклер хизайвал, со-входзин тежриба уьзумчир, иллаки Къизляр шегъердай атана къвалахзавай жегъилрин насыгъатчи Андрей Ключика ма-къвидиз къумекар гана, меслятар къалтурна, уьзумлухар герек серенжемар къиле тухунин сирер чирна.

Явш-явш Н. Ферзилаев неинки совхоздин, гъакъин райондин къвенкъечи уьзумчирин жергедиз экъечина. Икл ада вичин къвачихъ галай уьзумлухирин гъар са гектардай 170-175 центнер ципицлар къват хъийиз хъана.

1948-йисуз Насруллагъ Ферзилаевич патал лишанлуди ва къетленди хъана: СССР-дин Верховный Советдин Президиумдин Указдалди ада Социализмдин Зегъметдин Игит лагъай тъвар, Ленинан орден ва Къизилдин гъед гана.

1949-йисуз машъур уьзумчидал бригададиз регъбервал гун тапшуршина. Къвачихъ галай 110 гектардикай чехи пай уьзумлухар къульгъебур тир. Бригадада къвалахзавай 12 кас рапочияр галаз Н. Ферзилаева уьзумлухар цийи хъувуна. Иесивиледи гелкъун тешкилай уьзумлухирин гъар са гектардай 1949-1951-йисара бригадади 80-90 центнер ципицлар къват хъувуна. Ихътин нетижайриз килигна, 1951-йисуз Н. Ферзилаев СССР-дин Верховный Советдин Президиумдин Гъуъметдин грамота гана, адан шикил республикадин Гъуъметдин доскадиз акъудна.

Амма рикле еке къастар авай Н. Ферзилаев вичихъ авай чирвилер тилим яз акуна. 1951-1955-йисара ада Дербентдин хуруун майишатдин техникумда къелна. Анаг акъалтарай 1955-йисалай та пенсиядиз экъечай 1990-йисалди Насруллагъ Ферзилаевича Карл Марксан тъварунихъ галай совхода отделенидин управляемый къвалахна. И йисара совхода гзаф майданра цийи уьзумлухар кутуна, производстводин маса хилерни виллик тухвана.

Зегъметдин къазанмийшагъ агалкъунрай Н. Ферзилаев Ленинан къвэд лагъай орден гана.

Хейлин йисара Насруллагъ Ферзилаевичан шикил совхоздин ва райондин гъуъметдин доскайра хъана, адахъ СССР-дин не-дай-хъвадай шейэрин промышленностдин министр В.П. Леинан къул алай грамотани авай.

Тежрибалу уьзумчирин жегъилрин насыгъатчи хъайи Н. Ферзилаева, производствода намуслудаказ зегъмет чугунихъ галаз сад хъиз, общественно-политический уьмуърдани актив-виледи иштиракна. Икл 1952-йисуз адакай Москвада къиле феи Вирисоюздин ислягъвиле терефдаррин 4-конференциядин делегат хъана. 1953-йисуз, Насруллагъ Ферзилаевича, Дагъустандин делегациядик кваз, И.В. Сталин эхиримжи рекъе тунин мярекатда иштиракна.

Са шумуд сеферда Н. Ферзилаев комсомолдин, партийный ва профсоюздин конференцийрин делегатвиле, хуруун ва райондин советрин депутатвиле хъяна.

Н.Ф. Ферзилаев 2005-йисуз рагъметдиз фена, ам Дербент райондин Карл Марксан тъварунихъ галай совхода кучукнава. "Инсанар гъамиша чан аламаз амукъдач, бахтлу кас вичин тъвар несилири риклер хузвандай я", - лагъанай Алишер Навоиди. Насруллагъ Ферзилаевичан тъварни багърири, хуруунвиири, несилири риклер хузвандай.

1-апрель - хъурунин югъ

Дарман хъиз чаз герек я

Мердали ЖАЛИЛОВ

Апрель

Гъикъван яргъалди чимел хъайтлани, раят атанмазни, вири алем хъуреда, чимелвални, тахъайди хъиз, квахъда. Гъикъван жув начагъ яз, рикълаз, гъгуль пелеш яз, кваде хъайтлани, азиз мугъман атанмазни, неинки квад, къуншиярни кваз хъуредай хъиз жеда, начагъвални, юръунвални алатда. Яраб хъурун дарман ятла?

Рикълаз кланы ярдин хъурун, къепинихъ дидедин хъурун, къевалвална хтай хва акур бубадин хъурун, цуккевдин, инжи векъин, чигедин хъурун... Дуньня хъурунлив ацанвачни бес! Кланзайди, къве вил ачухна, килигун я. Гъарса камунал мумкин я хъурун гъалтун.

Зун раханвай и вири себебар шадвилин, мердвалин, сагъламвилин хъурунринбур я. Амма маса жуьредин хъуруннари ава эхир. Ягънатдин хъвер, алверчидин хъвер, ять квадарнавай ченгидин, хъуредрай угърашъакимдин хъвер - ибурни тимил авач. Кланзайди инсандин а хъуруннари гъинак, мус, гъихътиш шартлара ийзивайди ятла чир хъун я. Камаллуди маса касдин ажузвилерал, зайдивилерал хъуредач. Хъуредлани, ада вич виляя вегъеда. Камаллудан хъурун, дарман хъиз, гъа камал вич хъиз, инсанлив агакъда. Ада умъурдин мутлаквилер, мишекътвилер алудиз къумек гуда.

Рикълаз хкин чна Етим Эминан "Гачал, гъей", "Къах тъур кац", "Тумакъ яц" шиирап, Стала Сулейманан "Дулма уыцъ авур къарициз", "Куредин 17 хъп" за хейлин маса шиирап, Хурурт Тагыран "Балашан зиян-

кар кац", "Агъакишидин лам", "Алхасан маҳорка" поэмаяр, Ш.Э. Мурадован хъурунринни зарафатрин манияр, сатирик Жамидинан вири ктабар - ибур халисан шад ва сағълам хъурунрин чешмеяр, камаллу хъурунар я. Абуру дарманрилайн артух гъгуль хци ва экъу ийизва. Гъакъикъатда инсанлиз кланзайдини дарман хъгин хъурун я. Акълай ваъ, хкаждай хъурун.

Алай хътиң четин девирда чаз хъурун генани артух герек жезва. Бязибуру лугунни мумкин я: къе вун квел хъуредза, вуна чаз вуч теклифзана? Амма заз са шартл чида: эгер четин вядеира инсанри, чеб чипи рахадайла квадан, хъуредрайди рикълаз алудайта, шак алачиз, умъур мадни залан жеда. Чи мелерики мехъерник гъикъван шадвилин, хъурунрин манир лугуладайта, рикъл хваш. Хъурунни квада хизини къумек гузва!

Инсаниятди хъурунрин югъ тайна-рунни гъакълан са манасуз къугъун туш. Гъа и кардини хъурун чаз вирида герек тирдакай лугузыла. Чаз чида хъи, са бязи улквейра неинки къилдин ийкъар хъуредрай-бур яз тайнарнава, гъатта хъурунрин квадалерни кваз ачухнава. Гзаф шад халък яргъалди яшамиши жеда. Иниз килигна чна хъурун лазим тирди рикълай алудийн. Гъич тахъайта, и сад лагъай алудиз кваданни чун хъурун. Вири дердияр, вири къайгъуя, мутлаквилерни четин-вилер рикътай яргъазна, чун, сад-садаз килигиз, хъурун. Сада-садаз, мецел ширина гаф, сивел мили хъвер ала, гъилер яргъи ийин. Аквада хъи, чи дердийрин са пай къезил жеда, я тахъайта, абур вири тамамдиз алатда...

Хъвер, гатфарин лап сифте къилия чаз мугъман жезвай хъурунрин югъ, яшамишрай вун! Вуна чи инсанлиз сабурап хуъз къумек це!

Икни жеда къван!
Хъсан миграгъви

Азедин ЭСЕТОВ

Ихтилат Дагъустандин халъдин ша-ир Байрам Салимовакай физва. Ам Къуба патан лезгийрикай я. Стүррин ху-рый.

Ихтилатдин мутькуй игит Жамидин я. Ам чин тийидай кас Дагъустанда бажагъат авай. Улыкведин чехи меркездани. Абурукайни сад - чи сатирикдин таржумачи, урушиш Андрей Внуков.

Ингье Жамидин, вичин дуст Байрамни галаз, меркездай къвезвай мугъман къар-шиламишиз, аэропортунава ава. Ина Жамидин вичин са хурунвидал туш жеда. Гъа акурвалди, атлоди ачу хъана:

- Чан Жамидин стха, зун инрик кваз дузыл пуд лагъай югъ я. Москвадиз, жуван хчин патав физ кланз, билет гъатава. Ваз минет я, къумек це! Ина авай къурумсахи зун тич патаривни агулдава.

- Эй, хванахва, ваз муштулух - ви ху-рунвидин цийи ктаб ақътнава урус члал. Им чехи агалкъун я, ам тебрик ая, - тагъкимарзана миграгъви Байрама.

Явшанрин хъвер

- ✓ Эгер вакай паб хъфенамла, а кар гъикълалакънамла рикъл хуъх.
- ✓ Хъсан пата гъамиша чимивал хуъда. Умъурдин тахъайлани, недай хапладин...
- ✓ Акъуллу паб - вичихъ гзаф, акъулсузди - итимдихъ гзаф гелкъведа.
- ✓ Бахт паталди - кваде кас, та-мамди хъун патал - пуд кас герек я.

- ✓ Кланивал - балугъ къун я. Klip вегъена, къвевеачла, тадиз къвати хъяя. Масанал вегъ.
- ✓ Кланивилин пуд пилекъл сад гъамиша црайди жеда.
- ✓ Дуствилиз вахт, кланивилиз чка къланда.
- ✓ Виликрай "Квехъ гъуремет ва мульгъубат хъурай!" лугуудай. Гила кланивал хъунин рекъер къалурзана.
- ✓ Вахт рекъимир - вилиз акунмазни ашуку хъхъ...

Рамазан ДАДАШЕВ,
РД-дин лайихлумуаллим

Чла Эляна...

(Юмор)

Сефибеканни Мариятан хизанде 6 аял авай, амма, гъайф хъи, абур вири рушар тир. Лагъана къланда, дишегъли веледар сад-садалай гуърчегбур тир. Лап гъа чан алай цуккверин күнчлар хъиз аквадай. Гъакъл ятлани, къужадизи къарииз квадин къил къядай са эрек велед хъана къланзай.

Гъа икъл курпашман тир Сефибеканни Марият килигдай чайриз, Пирерал, фекъи-фаҳадин патаривни гзаф физ-хквэз хъана.

Эхирки, са амалдарди, вичиз къвевай пай-савкъятни къачуна, факъирриз чипин къилел алай еке «чла» элягъун меслထဏ်: - Эгер квэз, - лагъана фендигарди, - дуѓуриданни са эрек велед хъана къланзаватла, гъич садазни таквадайвал, чил са тымил дериндиз экъунна ("туннелдин къайдада") күн къедни - вилик къужа, гъгуль на къари, сада-садан гъильерни къуна, са экв гудай чирагъ, лампа гваз, дуъаяр къелиз-къелиз, гъа "туннелдин" и патай а патаз хкечина къланда. Мад ахпа къу къвалахар машмаш! Килиг гъа и кар садазни та-курай!

Ихтиtin тарс къиле гъатай Сефибеканни Марият, ийфен къуларилай алатаилья, яни вири къуншияр ксайла, лопатакъарни кацияр къачуна, чипин салан вини къилия "тун-нель" гъезваниз башламишна.

Халъдин мисалда "тама чакъал кими жедач" лугуудайди хъиз, инани ийфиз план-руслу чулагъаз гъятадиз экъечай Ибрагъим халудиз, вичин салан вини къилия кукульярнавай экв акуна. Адаз вичин багъдай ичкер чунынхазай угърияр атайди хъиз хъана ва ам, гъиле са лашни къуна, экъунив агатна. Чинеба килигдайта, Ибра-

гъимаз вичин къуншиди, чиликай са вуч ятлани худзавайди хъиз акуна.

- Им аку садра, вичи-вичик мурмурна Ибрагъима, - юкъуз вичел бегъем пек-партал алуқл тийиз, ийфиз лагъайтла, чиликай, низ чида, пулар тунвай баллонар, къизилар худзаватла шейтанди?

Зулун ийф тир. Гила Ибрагъим халудиз, бегъем партал алачиз, мекъини же-звой. Ятлани ам, къуншияриз, гъич ульбъуни ягъ тийиз, чинеба килигзавай. Са генендилай Сефибекан ван ақътана:

- Ингье, къари, чун хкечдайвал хъванва. Кас-мас къарагъдалди, чи хиве авай буржи къилиз ақъудин. Белки, и дарман-дайчай чаз себеб жен!

Гъа икъл курпашман тир Сефибеканни Марият килигдай чайриз, Пирерал, фекъи-фаҳадин патаривни гзаф физ-хквэз хъана.

- Ваз къуватлу, я къунши! Ана гъикана? Вири ксайла, чинеба чунынхай, я къватлай кепек-шагъи, къизил-мизил чиликай худ-завани? Чаз гудай кълс-мус авачни?

- Я хва текъей кас! Я заплумдин хва за-лум! Вун чал гъикъл расалмиш хъанай? И мекъи ийфиз ваз ксудай са месни амачни?.. Чур хъана, къари, къвалахар. Зегъ-метар михъиз гъаваянбур хъана, - лагъана Сефибекан!

- Я къунши, вуж я чур хъанвайди, къа-ри яни? Духтурдиз хабардани?

- Духтурар ви келледа ақъуй, ийфен кълану! Икъван зельметар, зилләттар чулагъар кар вуна къе барбатна. Вун хъаначиртла, къей хва шейтлан, Худади чаз са эрек велед багъишиззавайди тир. Бес гила за вуч хъувурай, я къей Ибрагъим?

- Багъишиламиша, къунши, мад зун, салара фонарап куькъунна куз къайтлани, ийфиз къарагъъда хъи, къарагъъда!..

- Мад вучта, къари, хъша къвализ, дуъз хъжен.

Гъа икъл, Сефибеканни Марият, курпашман яз, къвализ хъфена. Ибрагъим чал къуна амай...

Агъвалатар

Роза МИНГЪАЖИДИНОВНА

Челег "михъна"

Марказат халадин къулухъай, перем-дин са пай къачуна, цай алатна. Гъалаб-бег халу лагъайта, вичин къурук ақътнавай. Къавчени затлени аламачир. "Яъ, зи гульптар гынин фена?" лугъуз, аламат хъанвай.

"Абур црана, мирес" - хълагъна Азиз халуди.

Чай цуз,
Абдурагъман

Къе чи ихтилатар чайдайкай хъана. Аб-дурагъман имидин хва Мегъамедрагъимаз еке къуллупъ гъятавай. Ам чқадин тамун чехиди хъанвай. Бубадал къил чулагъазай.

Са сеферда бубани хва ацука, ви-лик самоварни эцигна, чипин дерди-гъал ийизвай. Гъа и арада анихъай, вичин азарлу дид-дедал къил чулагуна, Марказат хала хъвз-вай. Бирдан хъйткынай ван ақътна, ван-цихъ галаз - чегедай цайни!

Ви бубадин къазмада

Ибрагъим МУРАДОВ

Къуру фурсарни дамахар авунал рик-алай са явакъанди, ақъваз тийиз, вичин бу-бадин тарифарда:

- Зи буба ахътин итим ва гъар са кар алахъдай устлар тир хъи, адан гъилер къи-зилдинбур тир лугъудай. Адаз жемятдин арада еке гъуреметни авай ва гзафуруз ада къвалерни эцигна. Чаз бубади са къаз-ма эцигна, адан яръивилиз килигайла, атла къил акун мумкин тушири.

И касдиз яб гайи патав гвай мулькуда-ни вичин бубадин тарифар ийиз башла-мишна:

- Зи бубадихъ тум лап яргъи, сивни сини къван фиряль са къусу авай. Рагъ булутрик ақатайла, къвалин къавал хжак хъана, бубади ракъинин чина гъятавай булутарни цифер, галатун тийижиз, инихъ-анихъ алууддай.

- Ахътин къусуяр жедайди туш, эй ах-махърин ахмакъ! Акъван яръи къусу ви бу-бади гъина эцигдай?

- Гъа ви бубадин къазмада...

ЛезГи газет**УЧРЕДИТЕЛЬ:**

Дагъустан Республикадин информатизациядян, алакъадин ва массовий коммуникацийрин министерство
367018, Махачкъала,
Насрутдинов пр., 1 “а”
КЬИЛИН РЕДАКТОР
М. И. ИБРАГИМОВ
(+78722) 66-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru
КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН ЗАМЕСТИТЕЛЬ
К. Н. ФЕРЗАЛИЕВ
66-13-55
ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Ш. Ш. ШИХМУРАДОВ
66-02-81

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГИМОВ
66-00-59

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САЙДОВА
66-00-63

КУЛЬТУРАДИН
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ
66-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
66-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
Р. С. РАМАЛДАНОВА
66-00-57

БУХГАЛТЕРИЯ
66-00-62
КАССА
66-00-56

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВ
ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА
НУМРАДИН РЕДАКТОР
Ж. САЙДОВА

Газет йиси 52 сефедра акъатзана
Газет алакъадин, информационный технологийрин ва массовий коммуникацийрин хиле гузъивал авунин рекъял Федеральны күлгүттүн Дагъустан Республикада авай Управлениди 2019-йисан 22-апрелдиз регистрация авна.
Регистрациядян нумра ПИ № ТУ 05-00420
Макъалаяр редакцияди түккүр хыйизва.
Макъалайриз рецензия гузувач ва абур элкъевна вахкузвач. Редакциядян макъалайриз авторрин фикирар сад тахъун мумкин я.
Газетда чап авун патал теклифнан материялара гланчай делилрин дүзүлинина керек-вилини патахъай жавабдараawl авторрин чипин хиве гъатзана.

РЕДАКЦИЯДИН ВА ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:
367018, Махачкъала, Насрутдинов проспект, 1 “а”. Печатдин къвал

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Иисан - ПП200
Зур иисан - ПП171

Чап иийиз вахкүдай вахт - 21.00

Чап иийиз вахкана - 16.00

Газет “Издательство” “Лотос”
ОО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,
Пушкинан күчө, б.

Тираж 6939

(Г.) - Илишандик квай материалар
гъакъидих чапзавайбуру я.

12+ - Икъван яшар хъянвайбуру къелрай

НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ “Редакция республиканской газеты
“Лезги газет”

УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БИК - 048209001

ИНН - 0561051314/КПП - 057101001
Р/Сч - 40601810100001000001

Л/Сч - 20036 Ш60090

Гъбафакрай!

Сулейман-Стальский райондин Алихуярел яшамиш жезвай диде, чехи диде, гъунарлу кайвани, къени инсан Тамара Багъаудиновна РАМАЗАНОВАДИЗ:

Азиз диде, чи уъмуърдин
бине я,
Ви тъвар, ви кар
гъамишанда вине я!

ВАЗ 65 ЛАГЬАЙ ГАТФАР ТЕБРИКЗАВАЙ
УЪМУЪРДИН ЮЛДАШ, РУШАРНИ ЕЗНЕЯР, ХТУЛАР,
ВИРИ МУКЬВА-КЬИЛИЯР.

Лезгийрин Ст҃ал Сулейманан тъваруних галай
госмуздромтеатрдин артист
Агъахан Рамазанович АГЬАХАНОВАЗ:

Гъурметту
Агъахан Рамазанович!
Квезд “Дагъустандин
халкъдин артист” лагъай
чехи тъварриклин сидкын-
дай мубаракрай!

Лезги театрдин дес-
текрикади сад тир Күн и
тъварциз фадлай лайих-
лу я.

Зи мурад Квезд чандин
сагъвал, яргъи уъмуър хъун
я. Күн дерегләяр мадни
хкаж хъурай! Амин!

Мубаракзавайди - Бикеханум АЛИБЕГОВА

СУАЛАР: 1-2. Тумухъан, вач-хъша. 1-4. Къалабулух. 1-5. Хърак тухудай, гъуэр авай къаб. 2-3. Сукъра эцигдай чайдин къаб. 2-5. Файда авачир менфятсуз. 2-6. Чилляя экъечизавай зати. 3-6. Виликдай радиодай лезгидалди гузэвай сатирадин журнал. 3-7. ...ханатла, гъил къачу. 4-5. Вичикай масадаз зарар гудайди. 4-8. Бубадин буба. 5-6. Са низ ятла хъсан амалар чиран, ам дүз рекъе тун. 5-8. Хийир, метлеб авачир. 5-9. Инсанрал вегъенвай харжар (урус гаф, гз.къ.). 6-7. Пурагин къанник хъицфикада тунтай лит. 6-9. Азардин тъвар. 6-10. Ири сарар авай йиге. 7-10. Кубуттал. 8-9. Дербент районда са хуэр. 9-10. Тахтадай элкъеве тъек ақъуддай алат.

“ЛГ”-дин 12-нумрадиз акъатай кроссвордин жавабар:

Дүз ЦАРАРА: 3. Хъартасар. 7.Хайнкар. 9. Еке. 10.Лиф. 11. Налбеки. 12. Файда. 14. Иблисар. 16. Ишигъу. 20. Лешреш. 22. Къазамат. 26. Атлас. 27. Тарихчи. 28. Риб. 29. Рим. 30. Амалдар. 31. Командир.

ТИК ЦАРАРА: 1. Файдачи. 2. Школа. 4. Аренда. 5. Арабачи. 6. Регимсуз. 8. Реферат. 13. Дул. 15. Буш. 17. Гъоа. 18. Электрик. 19. Къавурма. 21. Редиска. 23. Мет. 24. Трамвай. 25. Эхирки. 26. Абдал.

“Лезги газетдин” редакциядин коллективиди играми ими

АГЬМЕД

рагъметдиз финихъ галаз алакъалу яз Хасавюрт районда “Лезги газетдин” хусуси мухбир Муса Агъмедоваз башсағълугъвал гузва.

Нумрадиз шиир Гатфариз

Юзбег ЮЗБЕГОВ,
РФ-дин журналистрин
союздин член

Юқвар-чилпер ягъиз фейи
рекъери, Рикъел хквезва уъмуър жаван.

Пагъ, вуч гульелдиз аквада
синер! Ракъинин нураг аватай чавуз. Михъи гъавадив ацурна жигер, Алгъвандин гъверер акъатай чавуз.

Шад я инсанар, алуъна гаттар, Емишрин тараг авура цукъвер. Дагъларин кукъушрал аватна ярап, Михъи гъавади ачуна рикъер.

Юзбеган гуьгуъл жедачни ачух? Атиридин цукъвер-ракъар акурла. Цукъвериз ухшар алуъна партал, Рахаз, хъуърезвай рушар акурла.

КъатПун - акъулдин ульчме

Фазила АБАСОВА

сусаз лугъузва: “Я свас, заз а ви сандухдал алай дапларар иер аквазвач ман, абур алуд, ма и зав гвай данларар хъияя.

- Къала, зав гице, ваз клан-дайвал хъуй.

Сургутдиз хъфена са акъван вахти алатнач, жегъил цийи хизандиз къвалерни гана. Хурузъ хъфиз къланз, пата-къередиз садрани экъечи тавур сусан рикъи акъатзавай. “Дидедал къипни чуѓувада, цийи къвализ сандухдавайбуруй гerek шеймейни хъида”, - фикирна суса. Микъаддан разивал гана.

Суса, хурузъ хтана, дидедин патав са шумуд югъ авуна, мукъва-къилийрални къил чуѓуна. Аллагъьды гүй, сиве-сивиди жигъизрай ацланвай сандухда къиф къеквевза, чехи пай амач.

- Я къей зун, къелитди ивилляй дапларар дегишариз тунай къван. Данларин къулагар ада вичини тунвай къван.

- Я къей зун, я къей келле. Дапларар сандухдал алаз-алаз, къелитдив абур дегишариз тунин себеп къатлун тийидай заз жемядти гъихътин къимет гурай?

Икъван аннама зхун...

Камалдин алемдай

Вилерин къатлунралай рикъин къатлунар гужлу я.

Межид ГЪАЖИЕВ

Гурарай виниз хкаж жедайла, анай агъуз эвичидай югъни галайди рикъелай ракъурмир.

Абдулбари МАГЪМУДОВ

Регъятвиилиз, архайнвиллиз къил ягъун пис кар я.

Буба ГЪАЖИКЪУЛИЕВ

Нагъахъвал бул авайла, Гъахъ къвалахар чујр жеда.

Лезги НЯМЕТ

КъватПайди - К.КИЕЛЕТВИ

Мегъарамдхуруй райондин Гилийрин хуруйн администрацияди ва жемядти хъсан инсан, зегъметдин ветеран, яргъал иисара Мегъарамдхуруй райондин больницида къвалахай тежри-балу духтур

Бутай Магъамсадович ГЪАЖИМУРАДОВ

кечмиш хъунихъ галаз алакъалу яз рагъметлудан хизандиз, вири мукъва-къилийриз, дериндай хажалат чуѓуналди, башсагълугъвал гузва.